

MENTESÍTÉS A BÜNTETETT ELŐÉLETHEZ FÜZŐDŐ HÁTRÁNYOK ALÓL

A MENTESÍTÉS HATÁLYA

Btk.

100. § (1) A mentesítés folytán - törvény eltérő rendelkezése hiányában - az elítélt mentesül az elítéléshez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól.

(2) A mentesített személy büntetlen előéletűnek tekintendő, és - törvény eltérő rendelkezése hiányában - nem tartozik számot adni olyan elítéltetésről, amelyre nézve mentesítésben részesült.

(3) Újabb bűncselekmény elkövetése esetén a mentesítés nem terjed ki azokra a hátrányos következményekre, amelyeket e törvény a korábbi elítéléshez fűz.

A mentesítés fogalma

- a büntető jogszabályok értelmében az elítélt a mentesítés révén a büntetett előélethez fűződő – büntetőjogon kívüli - hátrányos jogkövetkezmények alól mentesül
- az elítélt azon hátrányos következmények alól mentesül, amelyeket az elítéléshez jogszabály fűz

Az elítélés fogalma

- elítélésen a bűncselekmény elkövetése miatt jogerős határozattal kiszabott büntetést kell érteni
- ide sorolandó a tárgyalás mellőzésével kiszabott büntetés is,
- de nem tekinthető elítélésnek a tárgyi eljárás során alkalmazott elkobzás, a megrovás, a próbára bocsátás

Az elítélés büntetőjogi következményei

újabb bűncselekmény elkövetése esetén az elítélt mégsem mentesül a korábbi elítéléshez fűződő büntetőjogi hátrányos jogkövetkezmények alól, például:

- visszaesőkénti minőség megállapítása és jogkövetkezményei
- különös visszaesőkénti minőség megállapítása és jogkövetkezményei
- többszörös, erőszakos többszörös visszaesőkénti minőség megállapítása és jogkövetkezményei
- felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtása stb.

Az elítélés büntetőjogon kívüli következményei

A büntetőjogon kívül hátrányos jogkövetkezmények általában büntetett előélethez, illetve ezen belül valamilyen elítéléshez fűződnek, de több

jogszabály fűz hátrányos jogkövetkezményt az elítéléshez függetlenül attól, hogy az elítélt büntetett vagy büntetlen előéletű.

A büntetőjogon kívüli hátrányos jogkövetkezmények lehetnek alkotmányjogiak, közjogiak, munkajogiak, családjogiak, polgári jogiak stb.

A mentesítés eredménye

- a mentesítés beálltával a mentesített személynek újból lehetősége nyílik mindazon jogok megszerzésére, amelyekhez a büntetlen előéletű állampolgároknak is joga van. Nem lehet akadálya annak, hogy a korábbi jogosultságát ismét megszerezve, betölthessen olyan állást, tisztséget, amely büntetlen előéletet feltételez. Azonban az elítélés kapcsán elvesztett jogosultságát nem nyeri vissza. Ezért a mentesített mindig a jövőre nézve, nem pedig az elítélésre visszamenőleg válik büntetlen előéletű állampolgárrá.

- a mentesített személy büntetlen előéletűnek tekintendő és nem tartozik számon adni olyan elítéltekről, amelyre nézve mentesítésben részesült. A mentesített személy részére kiadott hatósági erkölcsi bizonyítványban "a bűnügyi nyilvántartásban nem szerepel" bejegyzés található.

- a mentesítés alapja az a feltevés, hogy a büntetés elérte célját, és az elítéltet visszavezette a társadalomba. Ezt a feltevést azonban az újabb elítélés megcáfolja. Ezért újabb bűncselekmény elkövetése esetén a mentesítés nem terjed ki azokra a hátrányos következményekre, amelyeket a törvény a korábbi elítéléshez fűz.

Mindebből következően a mentesítés hatálya csak a büntető jogon kívüli hátrányos jogkövetkezményekre terjed ki, tehát a mentesítésnek büntetőjogi hatálya nincs.

A MENTESÍTÉS MÓDJA

Btk.

101. § Az elítélt mentesítésben részesülhet

- a) a törvény erejénél fogva,
- b) bírósági határozat alapján,
- c) kegyelem útján.

A TÖRVÉNYI MENTESÍTÉS

Btk.

102. § (1) A törvény erejénél fogva áll be a mentesítés

a) közérdekű munka, pénzbüntetés, foglalkozástól eltiltás, járművezetéstől eltiltás és kiutasítás esetén - foglalkozástól eltiltás vagy járművezetéstől eltiltás esetén a foglalkozás vagy a járművezetés gyakorlásának joga kivételével - az ítélet jogerőre emelkedésének napján;

b) felfüggesztett szabadságvesztés esetén a próbaidő leteltének napján;

c) gondatlan vétség miatt kiszabott szabadságvesztés esetén a büntetés kitöltésének, illetőleg végrehajthatósága megszűnésének napján;

d) szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, egy évet meg nem haladó szabadságvesztés esetén a büntetés kitöltését, illetőleg végrehajthatóságának megszűnését követő három év elteltével;

e) szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, egy évet meghaladó, de öt évnél nem hosszabb szabadságvesztés esetén a büntetés kitöltését, illetőleg végrehajthatóságának megszűnését követő öt év elteltével;

f) szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, öt évet meghaladó, határozott tartamú szabadságvesztés esetén a büntetés kitöltését, illetőleg végrehajthatóságának megszűnését követő tíz év elteltével.

(2) Az (1) bekezdés *b)* pontja esetében a mentesítés nem áll be, illetőleg hatályát veszti, ha a büntetés végrehajtását elrendelik. Ilyenkor a mentesítésre a fel nem függesztett büntetés szabályai az irányadók.

(3)

A törvényi mentesítésnél az elítélt a törvény erejénél fogva, meghatározott időpontban, minden külön kérelem és ezt követő eljárás nélkül, automatikusan mentesül a büntetett előlethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól.

A BÍRÓSÁGI MENTESÍTÉS

Btk.

103. § (1) A bíróság a szándékos bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítéltet, kérelemre, mentesítésben részesítheti, ha erre érdemes, és a szabadságvesztés kiállításától, illetőleg végrehajthatósága megszűnésétől a 102. § (1) bekezdésének *d)*, *e)*, illetve *f)* pontjaiban meghatározott idő fele már eltelt.

(2) Az érdemesség elbírálásánál figyelembe kell venni az elítéltnak a büntetés kitöltése óta folytatott életmódját, továbbá azt, hogy - amennyiben erre módja volt - jóvátette-e a cselekményével okozott sérelmet.

104. § (1) A bíróság előzetes mentesítésben részesítheti az elítéltet, ha a szabadságvesztés végrehajtását felfüggeszti, és az elítélt a mentesítésre érdemes.

(2) Az előzetes mentesítés hatályát veszti, ha a felfüggesztett büntetés végrehajtását elrendelik.

bírósági mentesítés

A bírósági mentesítésre kérelem alapján, a bíróság különleges eljárása során hozott határozata következtében kerülhet sor.

feltételei:

- csak szándékos bűncselekmény miatt kiszabott,
- határozott tartamú, végrehajtandó szabadságvesztéssel kapcsolatban,
- az elítélt kérelmére lehet helye,
- ha erre az elítélt érdemes, és
- a szabadságvesztés kiállításától, illetőleg végrehajthatósága megszűnésétől a jogszabályban meghatározott várakozási idő – a 102.§ (1) bekezdésének d) pontja esetében 1 év 6 hó, e) pontja esetében 2 év 6 hó, illetve f) pontja esetében 5 év – eltelt.

előzetes mentesítés

- szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztése esetén
- ha az elítélt erre érdemes
- ebben az esetben a mentesítés az ítélet jogerőre emelkedésének napján áll be

feltételes jellegű

(hatályát veszti, ha a felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtását elrendelik)

A MENTESÍTÉS EGYSÉGSÉGE

Btk.

105. § (1) Mellékbüntetés alkalmazása esetén az elítélt az elítéléshez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól mindaddig nem mentesül, illetőleg nem mentesíthető, amíg a mellékbüntetés végrehajtása be nem fejeződött vagy végrehajthatósága meg nem szűnt.

(2)

A KEGYELMI MENTESÍTÉS

Btk

106. § (1) A kegyelmi jogkör gyakorlója az elíteltet kegyelemből mentesítésben részesítheti akkor is, ha e törvény szerint ennek egyébként nincs helye.

(2) A kegyelmi mentesítésben részesített személy az elítéléshez fűződő büntetőjogon kívüli hátrányos jogkövetkezmények szempontjából büntetlen előéletűnek tekintendő.

kegyelmi mentesítés

- közkegyelem (az országgyűlés jogköre)
- egyéni kegyelem (a köztársasági elnök jogköre)

egyéni kegyelemben részesítés akkor lehetséges, ha mind a törvényi, mind a bírósági mentesítés törvényben írt feltételei hiányoznak, de az elítelt mégis érdemes a mentesítésre

Összefoglalva

	Törvényi mentesítés	Bírósági mentesítés	Kegyelmi mentesítés
közérdekű munka, pénzbüntetés, foglalkozástól eltiltás, járművezetéstől eltiltás, kiutasítás	beállta a jogerő napja		
felfüggesztett szabadságvesztés	beállta a próbaidő leteltének napja	nincs helye (előzetes mentesítésre sor kerülhet)	lehet (a próbaidő napjának letelte előtt)
gondatlan vétség miatt kiszabott szabadságvesztés	beállta a kitöltés napja, illetve a végrehajthatóság megszűnésének napja		
szándékos bűncselekmény miatt 1 évet meg nem haladó szabadságvesztés	beállta a kitöltéstől, illetve a végrehajthatóság megszűnésétől számított 3 év	a kitöltéstől, illetve a végrehajthatóság megszűnésétől számított 1 év 6 hónap elteltével lehet kérni	lehet bármikor
szándékos bűncselekmény miatt 1 évet meghaladó 5 évnél nem hosszabb szabadságvesztés	beállta a kitöltéstől, illetve a végrehajthatóság megszűnésétől számított 5 év	a kitöltéstől, illetve a végrehajthatóság megszűnésétől számított 2 év 6 hónap elteltével lehet kérni	lehet bármikor
szándékos bűncselekmény miatt 5 évet meghaladó határozott ideig tartó szabadságvesztés	beállta a kitöltéstől, illetve a végrehajthatóság megszűnésétől számított 10 év	a kitöltéstől, illetve a végrehajthatóság megszűnésétől számított 5 év elteltével lehet kérni	lehet bármikor

A részben felfüggesztett szabadságvesztés a mentesítés szempontjából végrehajtható szabadságvesztés.

88-2010 Büntető Kollégiumi vélemény